

Provpass 2

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Kvantitativ del I

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematik), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. Vilket av följande tal är störst om x är ett negativt heltal?

A $-2x - 1$

B $-2x$

C $x - 2$

D $2x$

2. Vad är $\frac{1}{\frac{1}{x} + \frac{1}{2}}$ om $x = 4$?

A $\frac{1}{6}$

B $\frac{3}{4}$

C $\frac{4}{3}$

D 6

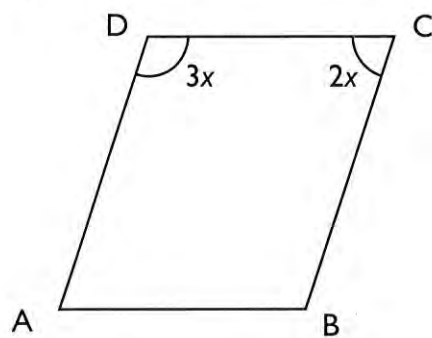
3. Vad är 50 promille av en femtiondels miljon?

- A 50
- B 100
- C 500
- D 1 000

4. Antag att $y = x(1+x)$ där x är ett positivt heltal. Vilket svarsförslag är ett möjligt värde på y ?

- A 10
- B 16
- C 20
- D 24

5. ABCD är en parallelogram där vinkeln C är $2x$ grader och vinkeln D är $3x$ grader. **Vad är x ?**

- A 18
B 20
C 36
D 40
6. Vilket svarsförslag är lika med $\sqrt{50}$?

- A $5\sqrt{2}$
B $2\sqrt{25}$
C $2\sqrt{5}$
D $5\sqrt{10}$

7. Vad är xy om $\frac{\frac{3}{x}}{\frac{y}{7}} = 1$?

A $xy = \frac{1}{21}$

B $xy = \frac{3}{7}$

C $xy = \frac{7}{3}$

D $xy = 21$

8. Vilket av följande påståenden är korrekt?

A $\frac{13}{0} = 0$

B $-4 < -5$

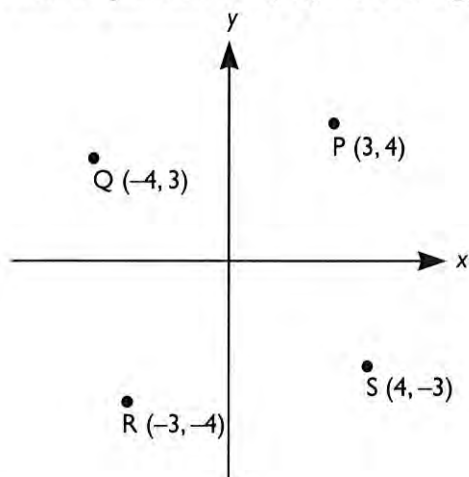
C $15^7 \cdot 15^8 > 15^{15}$

D $(-1)^{29} = -1$

9. Sannolikheten att slumpmässigt dra ett visst kort från en kortlek är P .
Hur många kort är det i kortleken?

- A p^2
- B $\frac{1}{p^2}$
- C $\frac{1}{p}$
- D $1 + p$

10. Vilka av punkterna P, Q, R och S ligger på linjen $3x + 4y = 0$?

- A Q och R
- B Q och S
- C P och S
- D P och R

11. Vilket svarsförslag kan vara mindre än 0 om $x > 0$, $y > 0$ och $z < 0$?

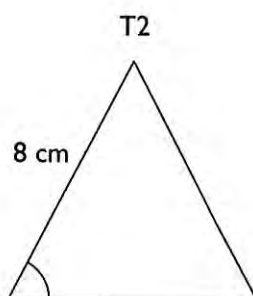
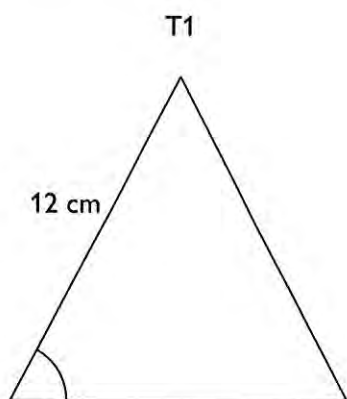
A $\frac{x+z}{y}$

B $\frac{y-z}{x}$

C $\frac{xz}{xyz}$

D $\frac{\frac{z}{y}}{\frac{z}{x}}$

12. Trianglarna T1 och T2 är likformiga. Arean av T1 är 72 cm^2 .
Vilken area har T2?

- A 24 cm^2
B 32 cm^2
C 48 cm^2
D 60 cm^2

NY PROVDEL

KVA – KVANTITATIVA JÄMFÖRELSE

13. *Kvantitet I:* 11 m/s

Kvantitet II: 42 km/h

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

14. **Summan av två på varandra följande udda tal är 48.**
Summan av två på varandra följande jämna tal är 46.

Kvantitet I: Det minsta udda talet + det största jämna talet

Kvantitet II: Det minsta jämna talet + det största udda talet

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. $x > 0$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: $\sqrt{x}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

16. Medelvärdet av talen a , b , c och d är 50. Medelvärdet av talen a , b och c är 60.

Kvantitet I: Talet d

Kvantitet II: 10

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

17. *Kvantitet I:* Volymen av en cylinder med radien 2 meter och höjden 10 meter.

Kvantitet II: Volymen av en cylinder med radien 1 meter och höjden 20 meter.

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

18. $y < x$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: $\frac{y+x}{2}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

19. $2 < x < 4$

Kvantitet I: $\pi^2 x^3$

Kvantitet II: $\pi^3 x^2$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

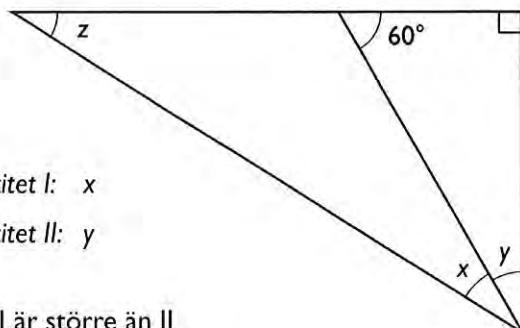
20. Vikten av 5 äpplen och 2 meloner är densamma som vikten av 9 äpplen och 1 melon. Alla äpplen väger lika mycket. Alla meloner väger lika mycket.

Kvantitet I: Vikten av 8 äpplen

Kvantitet II: Vikten av 2 meloner

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

21. $z > x$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: y

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

22. Funktionen f ges av $f(x) = B \cdot a^x$ där $0 < a < 1$ och $B > 0$

Kvantitet I: $f(1)$

Kvantitet II: $f(2)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

23. Familjen Skalbagge består av mamma, pappa och sex barn. Varje barn äter upp löven från en buske på tio timmar. **Hur lång tid tar det för familjens åtta medlemmar att tillsammans äta upp löven från en buske?**

- (1) Mamman och pappan äter var för sig dubbelt så fort som vart och ett av barnen.
- (2) Mamman och pappan äter tillsammans upp löven från en buske på 2,5 timmar.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

24. Kalle har skrivit fyra meningar på ett papper. Meningarna har olika många ord. **Hur många ord innehåller de fyra meningarna tillsammans?**

- (1) Varje mening innehåller ett jämnt antal ord. För varje mening dubbleras antalet ord.
- (2) Differensen i antal ord mellan två av meningarna är 8.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

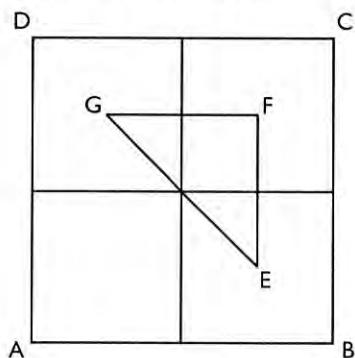
25. Erik har köpt en låda med apelsiner. **Hur mycket väger apelsinerna som ligger i lådan?**

- (1) Lådan väger 720 gram mindre än apelsinerna i lådan.
- (2) Apelsinerna utgör 80 procent av den sammanlagda vikten av apelsinerna och lådan.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

26. Kvadraten ABCD är uppdelad i fyra mindre, lika stora kvadrater. Triangeln EFG har hörnen placerade i centrum av tre av de mindre kvadraterna. **Hur lång är triangelns omkrets?**

- (1) CD är 10 cm lång.
- (2) EF och FG är lika långa. EF är hälften så lång som CD.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. I en urna finns det 20 lika stora enfärgade kulor. Jan-Olof tar slumpmässigt två kulor ur urnan. **Vad är sannolikheten att båda kulorna är gröna?**

- (1) I urnan finns det 5 gröna, 4 röda och 6 blå kulor.
- (2) I urnan finns det 4 röda, 6 blå och 5 vita kulor.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

28. Talen x och y är båda större än noll. De uppfyller ekvationen $y = x^2 - x$.
Vilket är talet y ?

- (1) $\frac{x^2}{x} = 15$
- (2) $x + y = 225$

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Svenska folkets idrottskonsumtion

Antal och andel personer i Sverige i åldrarna 7-70 år som spenderade 0 till 6 000 kronor på att se på idrott under 2003. Materialet är uppdelat efter spenderat belopp samt efter kön, ålder, utbildning, hushållsinkomst, ortstorlek och landsdel. Därutöver redovisas den genomsnittliga spenderade summan per person (snittvärde) för respektive grupp.

	0 Kr		1- 500 kr		501- 2000 kr		2001- 6000 kr		Snittvärde i kr
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	
Totalt									
(7-70 år)	3 101 700	43	2 630 900	36	1 219 600	17	271 200	4	414
Kön									
Män	1 254 400	34	1 296 300	35	887 200	24	225 200	6	610
Kvinnor	1 847 300	52	1 334 700	38	332 400	9	46 100	1	231
Ålder									
7-14 år	367 400	40	447 200	48	101 500	11	10 200	1	225
15-19	224 500	41	234 800	43	75 100	14	14 300	3	301
20-29	431 500	40	379 800	35	196 800	18	64 400	6	538
30-39	473 500	37	469 600	37	292 800	23	37 800	3	452
40-49	447 500	38	428 500	36	235 800	20	69 700	6	577
50-59	578 100	46	391 000	31	218 000	18	58 000	5	474
60-70	579 200	59	280 000	29	99 500	10	16 800	2	234
Utbildning									
Förgymnasial	688 200	48	423 200	30	228 200	16	92 400	7	579
Gymnasial	1 250 200	40	1 096 200	35	667 700	21	104 300	3	433
Eftergymnasial	591 900	46	464 100	36	179 300	14	53 500	4	423
Hushållsink.									
0-119 tkr	302 600	60	164 600	32	36 800	7	4 100	1	172
120-159	190 000	56	105 800	31	40 400	12	2 900	1	220
160-199	208 900	45	151 100	33	81 300	18	21 200	5	584
200-299	532 600	41	490 400	37	241 500	18	48 100	4	405
300-399	489 100	40	493 200	41	198 200	16	35 300	3	360
400-499	530 200	41	454 500	35	260 900	20	38 500	3	412
500-	589 900	35	644 900	39	329 500	20	112 300	7	604
Ortstorlek									
0-5000 inv	800 800	43	696 300	37	292 700	16	79 100	4	472
5001-25000	901 600	39	882 600	38	453 800	20	72 900	3	427
25001-100000	973 000	44	770 400	35	364 600	17	97 500	4	413
> 100000	426 300	51	278 400	33	108 500	13	21 700	3	301
Landsdel									
Götaland	1 470 400	43	1 244 600	37	564 800	17	123 400	4	422
Svealand	1 257 600	45	943 100	34	483 600	17	119 500	4	441
Norrland	373 700	37	443 200	44	171 400	17	28 400	3	374

Uppgifter

29. Vilket av svarsförslagen är korrekt?

- A Personer med endast förgymnasial utbildning spenderade i genomsnitt 156 kronor mer än personer med eftergymnasial utbildning på att se på idrott.
- B I gruppen med den högsta hushållsinkomsten utgjorde de som spenderade mellan 1 krona och 2 000 kronor på att se på idrott en minoritet.
- C I orter med 5 000 invånare eller färre var de som spenderade 0 kronor på att se på idrott fler än de som spenderade mellan 1 krona och 2 000 kronor.
- D Personer boende i Götaland spenderade i genomsnitt lika stort belopp på att se på idrott som totalgruppen.

30. Hur stort belopp i genomsnitt spenderade kvinnor jämfört med män på att se på idrott?

- A Kvinnor spenderade 3/10 av vad män spenderade.
- B Kvinnor spenderade 2/5 av vad män spenderade.
- C Kvinnor spenderade 3/5 av vad män spenderade.
- D Kvinnor spenderade 7/10 av vad män spenderade.

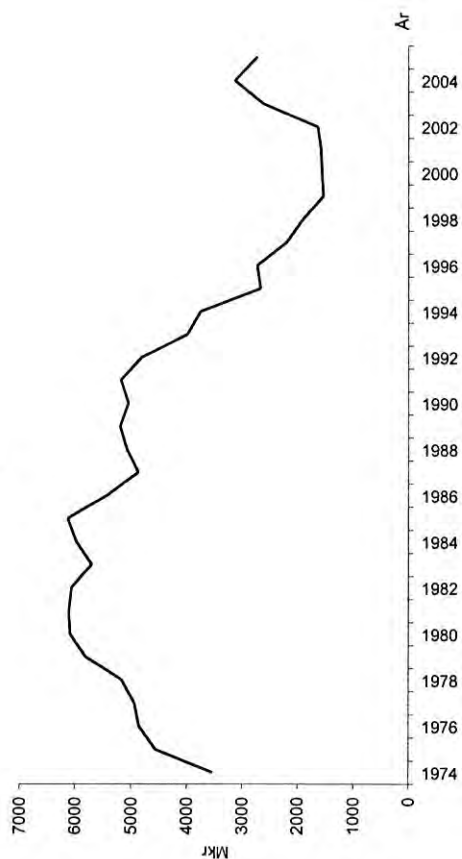
31. Hur många personer i åldrarna 20 till 49 år spenderade 0–500 kronor på att se på idrott?

- A 1 277 900
- B 1 754 400
- C 2 175 200
- D 2 630 400

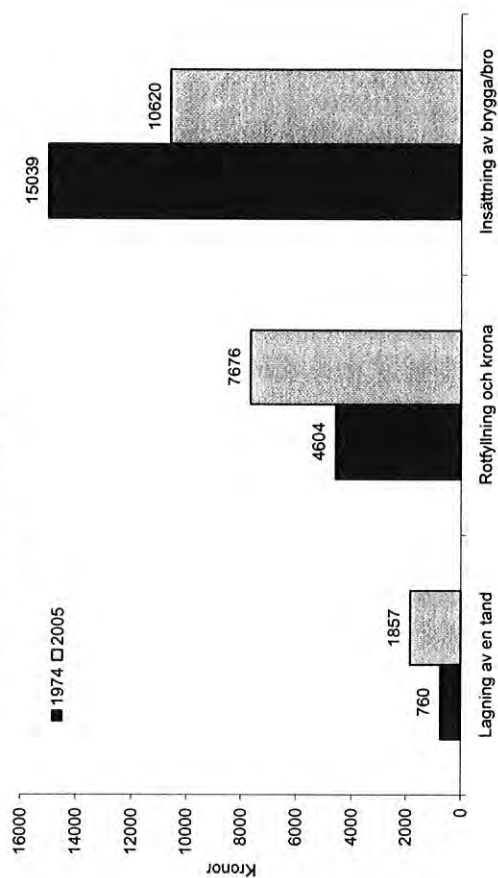
Tandvårdskostnader

DTK

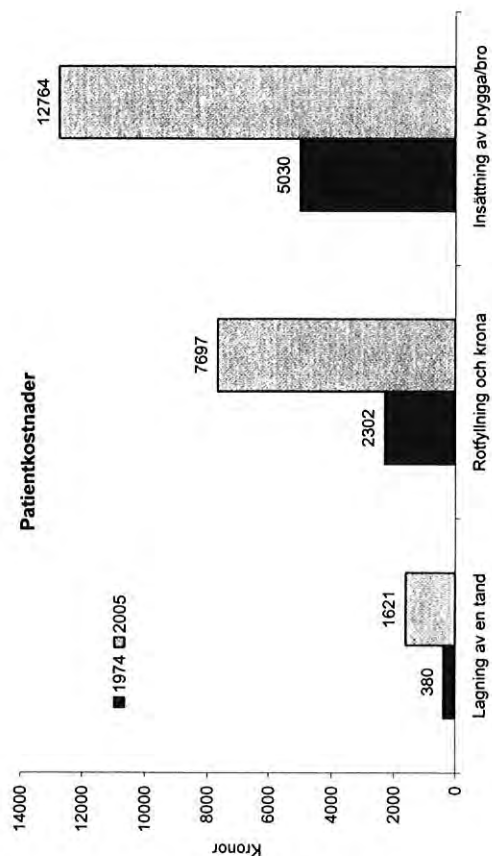
Statens utgifter för tandvård

Arvoden för tandläkare och tandhygienister

Patientkostnader

Materialkostnader

Statens utgifter för tandvård, i miljoner kronor, 1974–2005. Patientkostnader respektive tandläkar- och tandhygienistarvoden för tre olika behandlingar 1974 och 2005. Därutöver redovisas materialkostnader 1974 och 2005 för två olika behandlingar. Samtliga kostnader är omräknade i 2005 års penningvärde.

Uppgifter

32. Hur stor var skillnaden i statens utgifter för tandvård mellan året då de var som störst och året då de var som minst?

- A 4 500 000 kr
- B 5 200 000 kr
- C 4 500 000 000 kr
- D 5 200 000 000 kr

33. Vilket år avses?

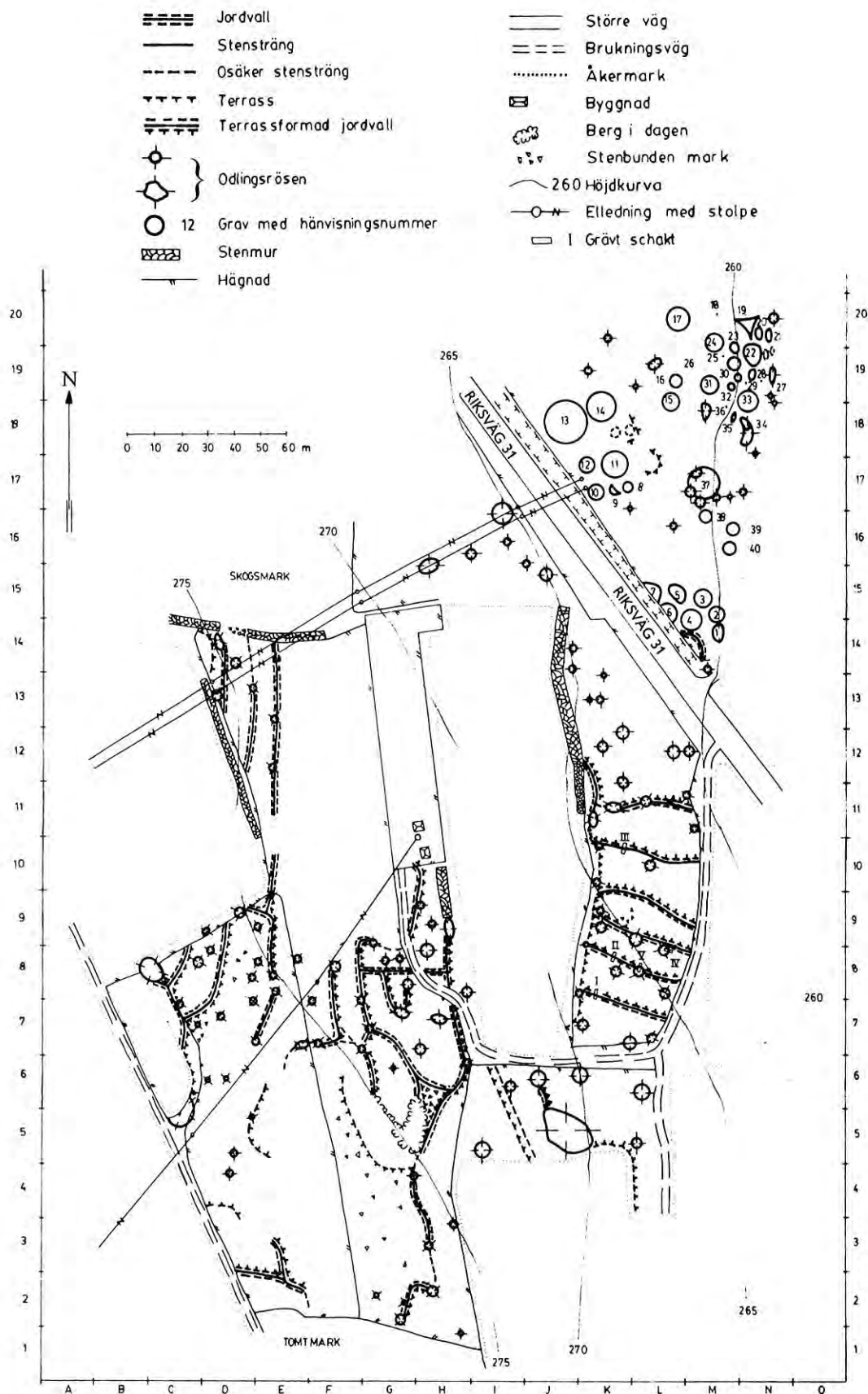
Statens utgift för tandvård var större jämfört med såväl närmast föregående som närmast efterföljande år. Utgiften var mindre än 3 miljarder kronor.

- A 1995
- B 1996
- C 2003
- D 2004

34. Hur hade kostnader och arvoden för rotfyllning och krona förändrats 2005 jämfört med 1974, procentuellt sett?

	Patient-kostnad	Tandläkar-/tandhygienistarvoden	Material-kostnad
A	+235 %	+60 %	-65 %
B	+235 %	+65 %	-35 %
C	+330 %	+40 %	-52 %
D	+330 %	+65 %	-65 %

Kulturlämningar i Nöbbele

Fynd av bland annat odlingsrösen och gravar vid en arkeologisk undersökning i Nöbbele, Kronobergs län, 1980–81.

Uppgifter

35. Hur stor area har det inhägnade området där det finns två byggnader och en elledningsstolpe?

- A 200 m²
- B 400 m²
- C 1 000 m²
- D 2 000 m²

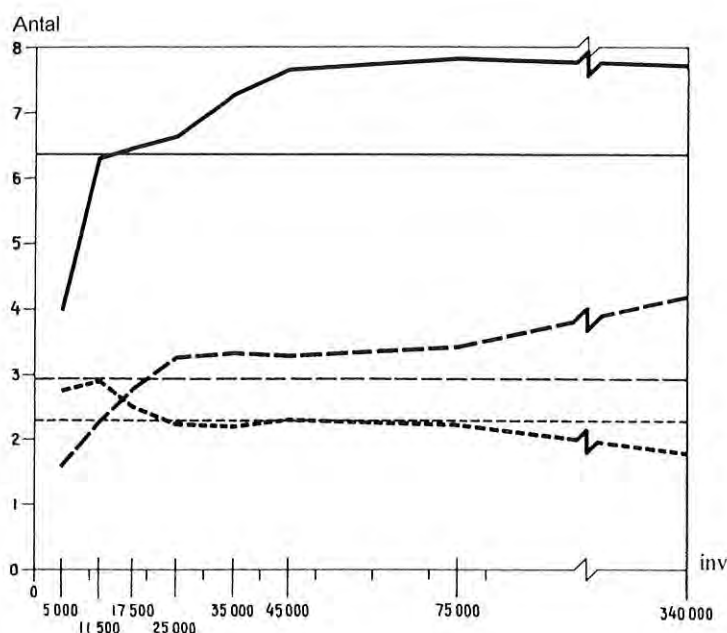
36. I vilken riktning från jordvallen närmast riksväg 31 ligger den största graven?

- A Nordlig
- B Nordostlig
- C Nordvästlig
- D Sydostlig

37. Hur lång är den längsta sammanhängande stenmuren?

- A 35 m
- B 45 m
- C 70 m
- D 80 m

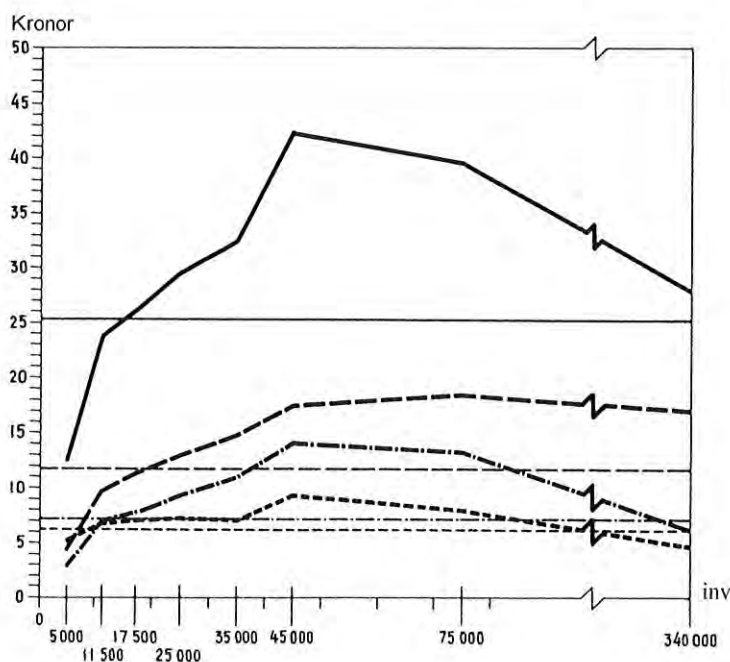
De svenska bibliotekens verksamhet 1970

Genomsnittligt antal lån per invånare, lån per bok och böcker per invånare vid bibliotek ordnade efter kommunstorlek. Dessutom anges genomsnitt för riket.

Kommunstorlek	Avser kommuner med antal invånare
5 000	< 8 000
11 500	8 000–14 999
17 500	15 000–19 999
25 000	20 000–29 999
35 000	30 000–39 999
45 000	40 000–49 999
75 000	50 000–99 999
340 000	> 99 999

- Genomsnittligt antal lån/inv
- Genomsnittligt antal lån/inv, riksgenomsnitt 6,36
- Genomsnittligt antal lån per bok
- Genomsnittligt antal lån per bok, riksgenomsnitt 2,94
- Genomsnittligt antal böcker/inv
- Genomsnittligt antal böcker/inv, riksgenomsnitt 2,28

Kostnad i kronor per invånare för verksamheten vid bibliotek ordnade efter kommunstorlek. Bruttokostnad samt därav personalkostnad, mediekostnad och övriga kostnader. Dessutom anges genomsnitt för riket.

- Bruttokostnad/inv
- Bruttokostnad/inv, riksgenomsnitt 25,33 kronor
- Personalkostnad/inv
- Personalkostnad/inv, riksgenomsnitt 11,86 kronor
- Övriga kostnader/inv
- Övriga kostnader/inv, riksgenomsnitt 7,23 kronor
- Mediekostnad/inv
- Mediekostnad/inv, riksgenomsnitt 6,20 kronor

Uppgifter

38. Hur stor var skillnaden mellan en kommun av minsta storleken och en kommun av största storleken vad gäller bruttokostnaden per invånare för bibliotekens verksamhet?

- A 12 kr/invånare
- B 15,50 kr/invånare
- C 25,50 kr/invånare
- D 30 kr/invånare

39. Hur många bibliotekslån gjordes 1970 i en kommun med 45 000 invånare, baserat på det genomsnittliga antalet lån för den kommunstorleken?

- A 105 000
- B 150 000
- C 285 000
- D 345 000

40. Hur mycket högre än riksgenomsnittet var personalkostnaden per invånare för den kommunstorlek som hade den högsta personalkostnaden per invånare?

- A 35 procent
- B 40 procent
- C 55 procent
- D 70 procent

BLANKSIDA. INGÅR EJ I PROVET.

Provpass 3

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del n

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordkundkap), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. utfall

- A ersättning
- B möjlighet
- C sannolikhet
- D avvikelse
- E resultat

2. övervägande

- A tillfälligtvis
- B lite varstans
- C huvudsakligen
- D gradvis ökande
- E omåttligt

3. polenta

- A majsgryn
- B bröd
- C fårost
- D dryckeskärl
- E baljväxt

4. ta i anspråk

- A förmoda
- B nyttja
- C tillrättavisa
- D besluta
- E önska

5. axiom

- A grundsats
- B ensidighet
- C nytt perspektiv
- D visdomsord
- E jämvikt

6. tvehågsen

- A obeslutsam
- B mångbottnad
- C tvåfaldig
- D konflikträdd
- E dubbeltydig

7. särdeles

- A bara
- B ganska
- C utomordentligt
- D tveksamt
- E tudelat

8. fysionomi

- A själsliv
- B utseende
- C energiförbrukning
- D välbefinnande
- E självbild

9. kanapé

- A smycke
- B vagn
- C bakverk
- D peruk
- E versmått

10. remittera

- A ge eftervård
- B kalla till återbesök
- C hänvisa till specialist
- D ge upprepade behandlingar
- E återanpassa till arbetslivet

Unga i särskilda verksamheter

Den svenska skolan ska vara en skola för alla, men är inte det för stökiga, utåtagerande elever.

Eleverna placeras ofta i särskilda verksamheter, som särskilda undervisningsgrupper (före detta skoldaghem) och hem för vård och boende (HVB). Trots omfattande personalinsatser uppnår man inte det man vill uppnå, nämligen att barnen och ungdomarna ska återanpassas till samhället. Man vet att det inte fungerar särskilt bra att särskilja de här eleverna, men ändå fortsätter man att göra det.

Susanne Severinsson har i sin avhandling vid Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Samhälle, Mångfald, Identitet (SMI), Linköpings universitet, studerat hur samhället ordnar för barns välfärd, när de generellt inriktade insatserna inte räcker till. Författaren har gjort observationer och genomfört intervjuer i tre olika verksamheter för unga i åldrarna 12 och 16 år. Dessa verksamheter kännetecknas av att deras uppgift är att fostra unga genom att lösa både sociala och pedagogiska problem. Kännetecknande är att arbetet görs i gränsområdet mellan undervisning och behandling.

Susanne Severinsson fann att de barn och ungdomar som placeras ofta utreddes mycket noggrant och att en del, men inte alla, fick en neuropsykiatrisk diagnos. Men diagnoserna hade ingen betydelse för hur personalen bedrev

sitt arbete, utan alla bemöttes på i stort sett samma sätt. För att skapa förtroende var verksamheternas miljöer ofta hemlika. Genom lek och humor försökte man att undvika bråk. När det inte fungerade skulle personalen sätta gränser med hjälp av bestraffning och belöning. Man använde sig av de båda strategierna omsorg och kontroll. De unga sågs själva som ansvariga för att leva upp till de krav som samhället ställer på personer i den åldern. De anställda å sin sida förväntades klara till exempel fysisk gränssättning och att använda tvångsåtgärder. Skolan, som ju eleverna lyfts ut ur, hölls utanför. Föräldrar och anhöriga skulle vara delaktiga, men det stod inte alltid klart på vilket sätt det skulle ske.

Personalen blandade olika sätt att förklara de ungas svårigheter och formulerade om deras problem och hittade nya lösningar medan de unga var placerade hos dem. Författaren konstaterar att verksamheterna skapade en vilja till förändring. De unga var medvetna om att de ansågs vara "fel" på olika sätt och såg sig själva som ansvariga för sin förändring. De såg dock olika vägar för att kunna passa in. I kamratkretsen hemma och i skolan som elev var de sammanhang där de unga upplevde sig mest som alla andra.

Uppgifter

11. Enligt texten kunde de studerade verksamheterna kombinera två huvudsyften för de unga. Vilka två?

- A Fostran och kontroll.
- B Undervisning och vård.
- C Omsorg och stöd.
- D Utbildning och lek.

12. Vilket av nedanstående förslag passar bäst som alternativ rubrik för texten?

- A Unga bryter med invand passivitet.
- B Unga i gränsöverskridande forskning.
- C Unga söker identitet genom fostran.
- D Unga i normalitetens gränsland.

Telomerer

Kromosomerna bär våra arvsanlag och innehåller en lång tråd av DNA där hela eller delar av genomet befinner sig. Arvsmassan i kromosomerna måste kopieras varje gång våra celler delas. Under denna process kopieras inte de yttersta ändarna av DNA-tråden vilket gör att kopian är en smula avkortad. För att undgå att cellen förlorar viktig genetisk information vid varje celldelning består slutändarna på kromosomerna av okodade DNA-sekvenser som kallas telomerer.

För varje celldelning blir telomererna något kortare. När telomeren är för kort slutar cellen att dela sig, i en process som kallas "replicative cell senescence". Det har på senare år framförts teorier om att telomerens längd kan ha betydelse för vävnadernas celldelningspotential och därmed regenerations- och läkningsförmåga.

Under normala fysiologiska förhållanden utsätts kroppens vävnader för varierande grad av belastning, vilket ställer höga krav på cellernas regenerations- och läkningsförmåga. Kroppens förmåga att regenerera sig och reparera vävnadsskador vilar på en väl fungerande celldelningspotential. Denna potential är således mycket viktig för att bevara en välutvecklad och adekvat funktion. En försämring av celldelningskapaciteten innebär en funktionsnedgång i vävnader och celler såsom muskelvävnaden eller immunförsvaret. Eftersom telomererna blir kortare efter varje celldelning utgör mätningen av telomerernas längd en parameter av betydelse för utvärdering av den regenerativa potentialen i vävnader.

FAWZI KADI

Uppgifter

13. Vilken är den viktiga informationen i texten?

- A Telomerer är inte en del av kroppens DNA.
- B Telomerer kopieras inte vid celldelning.
- C Telomerer behövs för att skydda arvsmassan.
- D Telomerer kan ersätta okodat DNA.

14. Vad kan telomerernas längd vara ett mått på, enligt texten?

- A I vilken grad kromosomerna innehåller DNA.
- B I vilken grad kroppen kan reparera skador.
- C I vilken grad DNA kopieras vid celldelningar.
- D I vilken grad kroppen har utsatts för genetiska vävnadsförändringar.

Stress

Hantera din stress med kognitiv beteendeterapi

Giorgio Grossi

Den här boken riktar sig till var och en som för en ojämlik kamp mot klockan. Efter två utförliga och klargörande kapitel om vad stress respektive kognitiv beteendeterapi är, följer ett recept i tio steg för minskad stress.

Huvudbudskapet är att varje människa har ett utmärkt medel mot överkrav. Det är att modifiera föreställningen om sin outhärlighet. I stället för att tänka "hjälp, hur ska jag hinna" (så att precis alla blir nöjda) kan man ha som motto "vad gör det om hundra år" (att inte alla får sina önskemål eller krav uppfylla).

Det är i grunden rädsla för att inte duga i andras ögon som får oss att ta på oss mer arbete och fler uppgifter i vardagen än vi borde, hävdar Giorgio Grossi.

Och eftersom vi oftast inte vet med bestämdhet vad som duger i andras ögon tar vi inte risken att bli underkända. Vi intalar oss att vi måste vara perfekta för att bli accepterade – en överdrift som är onödig, eftersom inte heller andra har någon helt klar uppfattning om vad som räcker. Vi måste våga experimentet att säga nej till diverse anspråk, säger Giorgio Grossi, och se vad som händer då. Det behöver inte vara den kritik vi väntar.

Sammanhanget med kognitiv beteendeterapi ges en konkret förklaring. Den som lider av spindelfobi kan botas genom att kontrollerat utsätta sig för spindlar, och därigenom lära sig att obehaget förändras i ordningen: uthärdligt, tolerabelt, acceptabelt, inget att bry sig om och slutligen utplånat.

Den som känner obehag av att tacka nej till andras önskemål, men ändå gör det (och stressas akut), finner

att obehaget går att stå ut med (om det alls blir någon efterräkning).

Vinsten av akut stress blir i detta fall minskad kronisk stress. Och gradvis en ökande insikt om att det inte är så farligt att avvisa önskemål.

Författaren betonar också den tendens som skadlig stress skapar: att göra oss fientligt inställda till det som hindrar oss i vår självförvållade tidsbrist. Den resulterar i "negativa automatiska tankar" som hindrar oss att se saker som de är, eftersom vi är så upptagna av hur de borde vara.

Att se saker som de är blir en viktig övning i det sjätte steget mot minskad stress: hur man medvetet riktar sin uppmärksamhet mot omgivningen.

Tilltalet i boken är direkt mot läsaren: "Jag föreslår att du /.../" etc. Det är en vansklighet som lätt slår över i mäsrande tonfall, men Giorgio Grossi sköter saken med humor och hundraprocentig människokärlek. Och i en bok med 200 sidor direkt rådgivning behövs det.

De tio stegen är inte bara råd. Råden åtföljs i vissa fall av arbetsblad för läsaren. Att skriva ner fördelar och nackdelar med olika val stimulerar oss till att reflektera, vilket riskerar att inte bli av om vi väljer att sköta avvägningen i tankarna.

Jag fäster mig till exempel vid en tabell för poängsättning av sådant som har med nattsömnen att göra. För var och en av tretton faktorer ska en värdering göras och åtgärder formuleras. På detta och liknande sätt försöker Giorgio Grossi se till att vi tar våra stressproblem på allvar.

Man ser sällan böcker som så fullständigt uppnår sitt syfte som den här.

JAN ENQVIST

Uppgifter

15. Vad menar textförfattaren är det viktigaste budskapet i Grossis bok?

- A Att man måste bli mindre fientligt inställd till det som orsakar känslan av stress.
- B Att man gradvis kan träna bort stressen genom att kontrollerat utsätta sig för långvarig stress.
- C Att man måste inse att man inte är så oersättlig som man tror.
- D Att man ska värdesätta sin sömn och börja tänka positivt.

16. Vilken slutsats om stress är rimligast att dra utifrån textens resonemang?

- A Stress är i hög grad en produkt av individens egna föreställningar.
- B Stress måste hanteras genom att man förkastar omgivningens krav.
- C Stress uppstår stegvis genom små svårupptäckta förändringar.
- D Stress har lika många uttryck som det finns stressade personer.

Yrken i omvandling

Kön, lön och karriär: Sjuksköterskeyrkets omvandling under 1900-talet

Sune G. Dufwa

Sjukgymnasten – vart tog han vägen? En undersökning av sjukgymnastyrkets maskulinisering och avmaskulinisering 1813–1934

Anders Ottosson

Sune G. Dufwa och Anders Ottosson har utkommit med två närliggande avhandlingar som behandlar sjuksköterske- och sjukgymnastyrket utifrån ett slags omvänd könsproblematik. Fokus ligger här på den manliga sjuksköterskans inträde i yrket 1951/53 respektive på den manliga sortin från sjukgymnastiken 1934. Det handlar alltså om vad som händer, arbetsmarknadsmässigt och socialt, när män och maskulinitet förs in i en starkt feminin sfär samt förs ut ur en starkt maskuliniserad dito. Båda de här studierna torde därför kunna erbjuda en del fräscha svar i ett forskningsfält som dominerats av det ensidiga perspektivet med kvinnors inträde på en rad manligt kodade arenor och arbetsplatser.

Dufwas undersökning vacklar dock redan från start mellan ett försök att skriva sjuksköterskeyrkets historia (till stor del byggt på en redan skriven historia) och vad som sker då män får tillträde till yrket. De långa historiska bakgrunderna på nationell nivå är ofta helt i avsaknad av konflikt- och genusperspektiv, vilket skapar en kraftig obalans då undersökningen förs ner på den lokala nivån och männens inträde.

Till skillnad från Dufwa berättar Anders Ottosson en oskriven historia som han menar har glömts på ett liknande sätt som när kvinnors historia trängdes undan i den allmänna historieskrivningen fram till 1970-talet. Undersökningen tar avstamp i den externa bilden av sjukgymnastikycket såsom den framkommer i en undersökning gjord 1985. Där uppenbarar det sig en rad anomalier i fråga om yrkets könskodning, löneläge och grad av autonomi. Numera ses yrket som traditionellt kvinnligt, men fram till cirka 1900 hade majoriteten av sjukgymnasterna varit adliga officerare eller högborgerliga män med stark autonomi och högt vetenskapligt renommé. Det är den här förträngda könsomkodningen som är avhandlingens centrum och Ottosson analyserar den som en könskamp mellan manliga sjukgymnaster och manliga läkare – med andra ord som en homosocial uppgörelse utan inblandning av kvinnor eller femininitet.

Sjukgymnasten – vart tog han vägen? är således ytterligare en reaktion på den svenska kvinno-/genushistorie-skrivningen som behärskats av paradigmatiske förklaringsmodeller som "könsmaktsordning", "genussystem" och "patriarkat", vilka har lämnat föga analytiskt utrymme för dialektiska studier av män och maskulinitet utan att dessa reducerats till den enda funktionen som förtryckande norm. Istället för att se mäns homosocialitet som ett uttryck för samförstånd väljer Ottosson att koncentrera sig på den schism som uppstod på det medicinska slagfältet under 1800-talet och detta eftersom han menar att vetenskaplighet och autonomi inte kunde betraktas eller ens reduceras till något kvinnligt vid denna tidpunkt. För att bena upp den helmanliga omkodningen av sjukgymnastikycket använder han begreppet "avmaskulinisering", med innebörden att då de manliga attributen ett efter ett avlägsnades från yrkesidentiteten så feminiserades inte denna per automatik. Istället skapades ett neutralt tomrum som under 1900-talet har fyllts av kvinnliga sjukgymnaster, som därmed intog redan underordnade (egentligen manliga) positioner gentemot konfliktens segrare, de manliga läkarna. Kvinnorna kunde med andra ord träda in på en under 1800-talet hypermaskulin arena först efter det att alla manliga attribut, och därmed alla män, hade undanröjts i en helmanlig kamp. Detta ger onekligen en annorlunda bild än den som vanligen förekommer i genushistoriska studier när det gäller feminisering av arbetsplatser. Studiens definition av avmaskulinisering fungerar också utmärkt på ett instrumentellt plan, men det är svårt att se ett vidare användningsområde för begreppet då den högst speciella situationen med ett "neutralt tomrum" snarare framstår som ett undantag än en regel.

Avhandlingens behållning ligger dock inte så mycket på det genushistoriska planet som på det medicinskhistoriska. Ottosson gestaltar ingående de manliga sjukgymnasternas historia och deras furiosa kamp mot läkarna likt en detektivhistoria, vilket rent framställningsmässigt har både för- och nackdelar. De retoriska frågorna duggar tätt och texten är överlag omständlig eftersom Ottosson förefaller ha haft svårt att tillämpa "kill your darlings". Det är likväl fascinerande att läsa om den förnuftsensliga tilltron till sjukgymnastiken som ett mekaniskt läkemedel, likvärdigt med de kemiska läkemedlen i en tid då striden mellan naturfilosofin och naturvetenskapen – företrädade av två statligt legitimerade institut, Kungliga Gymnastiska Centralinstitutet och Karolinska Institutet – ännu inte hade avgjorts. Exotiskt klingande behandlingar som

major Thure Brants livmodersmassage, liksom andra gymnastiska botemedel mot allehanda upptränkliga sjukdomar, sågs inte som kvacksalveri (eller idag som alternativmedicin), utan som högst vetenskapligt tillämpbara, inte sällan i stark konkurrens med läkarvetenskapens mixturer. Allt förtroende emanerade från Linggymnastiken – en av Sveriges största kulturexporter genom tiderna, enligt Ottosson – vars piedestalposition i det svenska samhället inte stälptes förrän en bit in på 1940-talet. Det är också friläggandet av denna ”dolda” historia, att en viss typ av

kunskap sanktioneras som vetenskap vid en viss tidpunkt, men att dess status inte är för alltid given, som kanske i högre grad skulle ha analyserats som en (nödvändig?) beståndsdel i konstruktionen av maskulinitet och vetenskap. Det hade skapat mer friktion i förhållande till forskningsläge och teorikomplex.

TOMMY GUSTAFSSON

anomali = motsägelse, inkonsekvens

Uppgifter

17. Ger Anders Ottossons avhandling något svar på vad konflikten mellan manliga sjukgymnaster och läkare under 1800-talets andra hälft handlade om, och i så fall vilket?

- A Ja, det var en strid inom de övre borgerliga skikten om prestige, ursprung och social status.
- B Ja, det var en strid om sjukgymnastikens vetenskapliga och medicinska legitimitet och trovärdighet.
- C Ja, det var en strid om huruvida kvinnor skulle tillåtas träda in i mansdominerade yrkesdomäner eller inte.
- D Nej, Ottossons avhandling ger inget svar på den frågan.

18. På vilket sätt anser recensenten att Ottossons avhandling skiljer sig från den gängse genusforskningen?

- A Den ser maktkampen mellan män och kvinnor som ett neutralt tomrum.
- B Den ser striden inom ett yrkesområde utifrån klassaspekter, inte utifrån könstillhörighet.
- C Den fokuserar inte på maktförhållanden mellan män och kvinnor.
- D Den fokuserar inte på vare sig manliga eller kvinnliga värderingar, utan på historiska fakta.

19. Vad präglade enligt texten sjukgymnastiken under den period som Anders Ottossons avhandling handlar om?

- A Ett stort vetenskapligt anseende.
- B En stark inspiration från naturvetenskapen.
- C Ett sökande efter nya metoder och tillämpningar.
- D En kritisk hållning till Linggymnastiken.

20. Vad i Anders Ottossons historiska avhandling värderar textförfattaren högst?

- A Jämförelsen med kvinnliga erfarenheter inom vårdyrket.
- B Analysen gjord utifrån dagens konsteoretiska kunskaper.
- C Skildringen av motsättningen mellan tradition och modernitet.
- D Inriktningen på konflikten inom det medicinska området.

21. Dockmakaren Oscar Nilsson har lagt på muskler och senor, hud, hår och ögon på en kopia av _____. Förutsättningarna för att ta fram den sanne Bockstensmannen har varit bättre än för många andra _____ som gjorts i arkeologins och rättsväsendets tjänst.
- A ansiktet – rekreationer
 - B skelettet – renoveringar
 - C torson – realiseringar
 - D kraniet – rekonstruktioner
22. Vintermörkret sänker sig över stadsdelen Hillbrow i Johannesburg där tre gatubarn gör sina läxor i ljuset från ett skyltfönster. En av dem kastar en _____ blick på mig, tvekar och förklarar sedan att de inte längre pratar med främmande vita personer.
- A förstulen
 - B förvuxen
 - C förgäten
 - D förflackad
23. Om landets högste polischef vänder sig till landets statsminister och uttrycker _____ landets justitieminister kan utgöra ett säkerhetsproblem, då är detta alldeles uppenbart en fråga av största allmänintresse vilket motiverar publicitet, även om mediebevakningen kan inkräkta på _____. Statsministern _____ dock kategoriskt mediernas uppgifter och hävdade att påståendet var "lögn och förbannad dikt".
- A farhågor för att – privatlivets helgd – dementerade
 - B misstankar om att – regeringsarbetet – konfirmerade
 - C frustration över att – rättsprocessen – desarmerade
 - D omdömeslösheten att – den personliga integriteten – underströk
24. Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, konstaterade nyligen i en rapport att läkemedelsgenomgångar är en av flera _____ som kan lösa problemen med de äldres onödiga mediciner. Regeringen har också _____ särskilda bidrag till läkemedelsgranskningar.
- A anspråk – öronmärkt
 - B uppslag – avsatt
 - C insatser – riktat
 - D processer – åtgärdat

25. Hardingfelan har sin utbredning i Vestlandet samt i dalgångarna innanför denna region, medan den *vanliga* ____ förekommer i resten av landet.
- A cellon
 - B flöjten
 - C nyckelharpan
 - D fiolen
26. Enligt de nya reglerna betalar arbetsgivaren 15 procent av sjuklönen efter de första två veckornas sjukskrivning. När beslutet kom om denna så kallade medfinansiering startade en ____ debatt, och fortfarande får ____ arbetsgivare i olika läger att ____.
- A hätsk – reformen – resa ragg
 - B saklig – resolutionen – slå på stora trumman
 - C het – reglerna – hugga i sten
 - D intensiv – lagförslaget – två sina händer
27. Begreppet stress kan enligt Seyles definieras som den "energimobilisering" som kan uppstå vid hotfulla eller utmanande situationer. Stress är alltså en fysiologisk reaktion, och handlar inte om _____. Dessa å sin sida kallas i Seyles terminologi för stressorer.
- A de retningar som äger rum i nervernas ändpunkter
 - B de förhållanden som framkallar reaktionen
 - C de biokemiska processerna
 - D de invärtes förutsättningar
28. Den enda som opponerade sig mot almstridens trädkramare var finansborgarrådet M., när han ställde den lika ____ som impopulära frågan: Ska trädkramare ha rätt att ____ våldsmetoder mot parlamentariskt fattade beslut som de ogillar?
- A relevanta – tillgripa
 - B intressanta – tillåta
 - C impulsiva – tillkalla
 - D moraliska – tillta

29. Riktigt hur det går till när gökhonan för första gången väljer bo åt sina ägg är det ingen som vet. En teori är att hon återvänder till platsen där hon föddes. En annan teori är att hon, som nykläckt unge, ____ sina fosterföräldrar och sedan söker upp samma art.
- A känns vid
 - B präglas på
 - C indoktrineras av
 - D erinrar sig
30. För ____ spelade självhushållning fortfarande en dominerande roll, trots att skogsbruket gav kontantinkomster; detta bedrevs huvudsakligen under vintrarna och kunde lätt kombineras med skötseln av jordbruk.
- A det urbana samhället
 - B de nomadiska familjerna
 - C den agrara befolkningen
 - D de extroverta individerna

Provpass 4

Högskoleprovet

Kvantitativ del m

Svarshäfte nr.

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematik), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. Hur många liter motsvarar 2 m^3 och 87 cm^3 ?

- A 2000,087 liter
- B 2000,870 liter
- C 2008,700 liter
- D 2087,000 liter

2. Vilket svarsförslag är lika med $\frac{\frac{5}{12}}{\frac{12}{7}}$?

- A $\frac{35}{144}$
- B $\frac{12}{35}$
- C $\frac{5}{7}$
- D $\frac{7}{5}$

3. Vilket svarsförslag är lika med $\frac{9}{0,01 - 0,001}$?

- A 90
- B 100
- C 900
- D 1000

4. Vad är $(-2)^3 + (-3)^2$?

- A -17
- B -1
- C 1
- D 17

5. Vilket svarsförslag motsvarar $\frac{x}{x+2} + \frac{3x}{x+2}$?

A $\frac{4x}{x+2}$

B $\frac{4x}{2x+4}$

C $\frac{3x}{2}$

D 1

6. Vad är $4^{-\frac{1}{2}}$?

A -2

B $\frac{1}{8}$

C $\frac{1}{2}$

D 16

7. Vad gäller för x om $9 < \sqrt{x} < 16$?

- A $3 < x < 4$
- B $4,5 < x < 8$
- C $9 < x < 16$
- D $81 < x < 256$

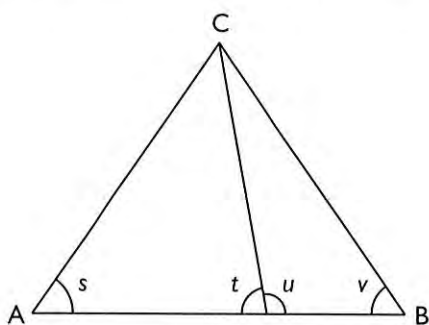
8. Medelvärde av fyra tal är 6. Två av dessa tal är 2. Vad är medelvärdet av de två andra talen?

- A 8
- B 9
- C 10
- D 11

9. I en blomvas finns det n blommor. Av blommorna är p procent röda. Vilket av följande uttryck representerar antalet blommor som *inte* är röda?

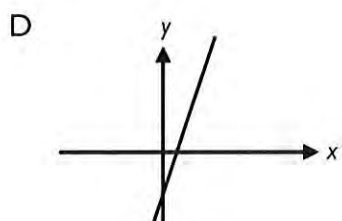
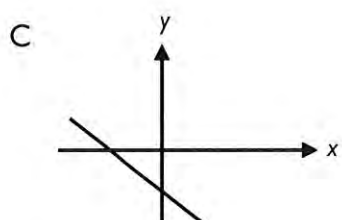
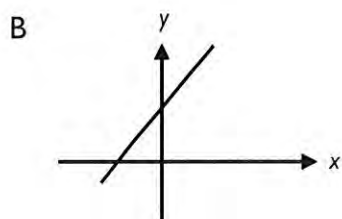
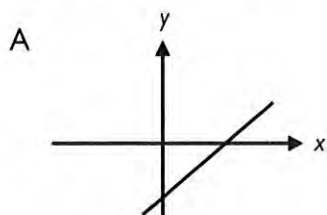
- A $0,01np$
- B $\frac{(100 - p)n}{100}$
- C $\frac{(1 - p)n}{0,01}$
- D $100(1 - p)n$

10. ABC är en liksidig triangel. Bestäm summan av vinklarna s , t , u och v .

- A 180°
- B 240°
- C 300°
- D 360°

11. I svarsförslagen nedan är axlarna ritade i samma skala. Vilket svarsförslag motsvarar linjen $y = 3x - 3$?

12. Vad är xyz om $x^2yz^3 = w^3$ och $xy^2 = w^9$?

- A w^4
B w^6
C w^8
D w^{12}

NY PROVDEL

KVA – KVANTITATIVA JÄMFÖRELSE

13. $a = 3$

$b = 7$

Kvantitet I: $a \cdot c + 21$

Kvantitet II: $a(c + b)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

14. $p + q = 5$ och $p > 4$

Kvantitet I: q

Kvantitet II: 1

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. $\frac{6}{7} < x < \frac{8}{9}$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: $\frac{7}{8}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

16. Tre skålar innehåller 20, 25 respektive 27 karameller.

Kvantitet I: Det minsta antalet karameller som behöver flyttas för att antalet karameller i varje skål ska vara lika stort.

Kvantitet II: 5

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

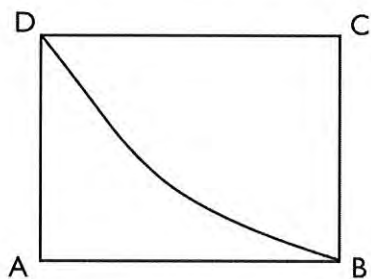
17. $0 < x < y < z < w$

Kvantitet I: $(x + y)(z - w)$

Kvantitet II: $(x - y)(z - w)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

18. ABCD är en rektangel. DA är 6 cm och AB är 8 cm.

Kvantitet I: Kurvans längd från D till B

Kvantitet II: 10 cm

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

19. p_1 och p_2 är primtal. $p_1 < p_2$ och $p_1 + p_2 = 16$

Kvantitet I: p_1

Kvantitet II: 4

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

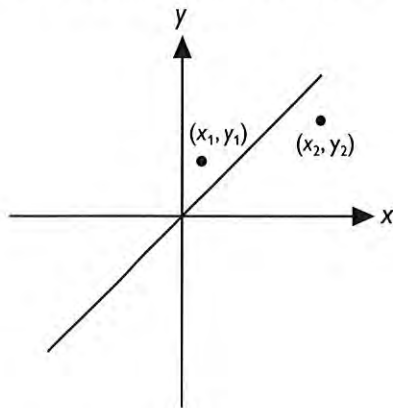
20. N pojkar målar ett plank på 120 minuter. $N + 1$ pojkar målar ett likadant plank på y minuter. Alla pojkar målar i samma hastighet.

Kvantitet I: 120 minuter

Kvantitet II: y minuter

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

21. Linjen $y = x$ samt punkterna (x_1, y_1) och (x_2, y_2) är inritade i koordinatsystemet nedan.

Kvantitet I: $\frac{y_1}{x_1}$

Kvantitet II: $\frac{y_2}{x_2}$

- A I är större än II
B II är större än I
C I är lika med II
D informationen är otillräcklig
22. I triangeln **ABC** är längden på sidan **AB** lika med längden på sidan **BC**.

Kvantitet I: Vinkeln BAC

Kvantitet II: 90°

- A I är större än II
B II är större än I
C I är lika med II
D informationen är otillräcklig

23. Vid en löneförhandling höjdes timlönen. **Med hur många procent höjdes timlönen?**

- (1) Det indextal som svarade mot timlönen steg från 640 till 672.
- (2) Efter löneförhandlingen var timlönen 115,50 kr.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

24. Det växer fyra strandväxter på en strandäng nära havet: kråklöver, trådstarr, brunrör samt blåstarr. **I vilken ordning är dessa växter placerade i förhållande till havet?**

- (1) Blåstarr växer närmare havet än brunrör men längre från havet än kråklöver.
- (2) Trådstarr växer närmare havet än brunrör men längre från havet än kråklöver.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

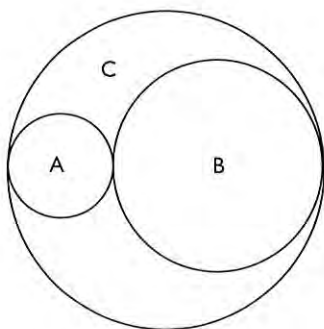
25. Kalle och Pelle bor 1 200 meter från varandra. En dag startar de samtidigt hemifrån för att gå varandra till mötes. **Hur många meter har var och en gått när de möts?**

- (1) Kalle går med en hastighet av 3 km/h.
- (2) Pelle går dubbelt så fort som Kalle.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

26. Två klot, A och B, ryms inuti ett större klot, C. Summan av A:s och B:s radier är lika med C:s radie. **Hur stor är skillnaden mellan det stora klotets volym och den sammanlagda volymen av de två mindre kloten?**

- (1) C:s radie är 15 cm.
- (2) A:s radie är 5 cm och B:s radie är 10 cm.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. På en avlägsen planet går det 8 dagar på en vecka. **Hur många veckor går det på ett år på denna planet?**

- (1) Året har 24 månader. De månader som har 28 dagar är lika många som de som har 32 dagar.
- (2) Antalet dagar per månad är antingen 28 eller 32.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

28. En linje går genom origo $(0, 0)$. **Bestäm linjens ekvation.**

- (1) Linjen är parallell med linjen $y = -3x - 4$.
- (2) Linjen går genom punkten $(1, -3)$.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Medellöner inom landstingen

Genomsnittlig månadslön (medellön) för kvinnor och män inom vissa yrkesgrupper 2004 respektive 1999. Dessutom anges antalet anställda kvinnor och män i respektive yrkesgrupp.

2004

Yrkesgrupp	Medellön		Antal	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Kontorspersonal	16 867	16 660	2 681	228
Undersköterska	17 712	17 373	35 329	1 745
Skötare	18 140	18 104	5 685	3 588
Hantverkare	18 339	18 928	26	799
Sjuksköterska	22 508	22 745	72 237	6 711
Sjukgymnast	21 809	21 442	4 970	878
Administrativ personal	24 272	31 705	13 036	5 042
Läkarsekreterare	18 009	18 166	15 425	35
Psykolog	27 242	28 091	2 471	908
Tandläkare	34 003	37 706	2 545	1 680
Specialistkompetent läkare	49 613	52 285	6 715	10 954
Underläkare	30 722	31 175	4 689	3 989

1999

Yrkesgrupp	Medellön		Antal	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Kontorspersonal	14 433	14 479	3 690	266
Undersköterska	14 734	14 493	36 435	1 476
Skötare	15 014	15 021	6 490	3 745
Hantverkare	15 267	15 610	45	1 373
Sjuksköterska	18 309	18 487	68 119	5 583
Sjukgymnast	17 933	17 618	4 929	776
Administrativ personal	19 519	26 044	11 458	4 409
Läkarsekreterare	15 053	14 961	14 434	23
Psykolog	22 243	22 788	2 264	824
Tandläkare	26 348	29 266	2 544	1 778
Specialistkompetent läkare	39 790	42 603	5 885	10 540
Underläkare	24 658	25 040	3 686	3 476

Uppgifter

29. För vilken yrkesgrupp ökade kvinnors medellön mest, procentuellt sett, om man jämför de två åren?

- A Sjuksköterskor
- B Administrativ personal
- C Psykologer
- D Tandläkare

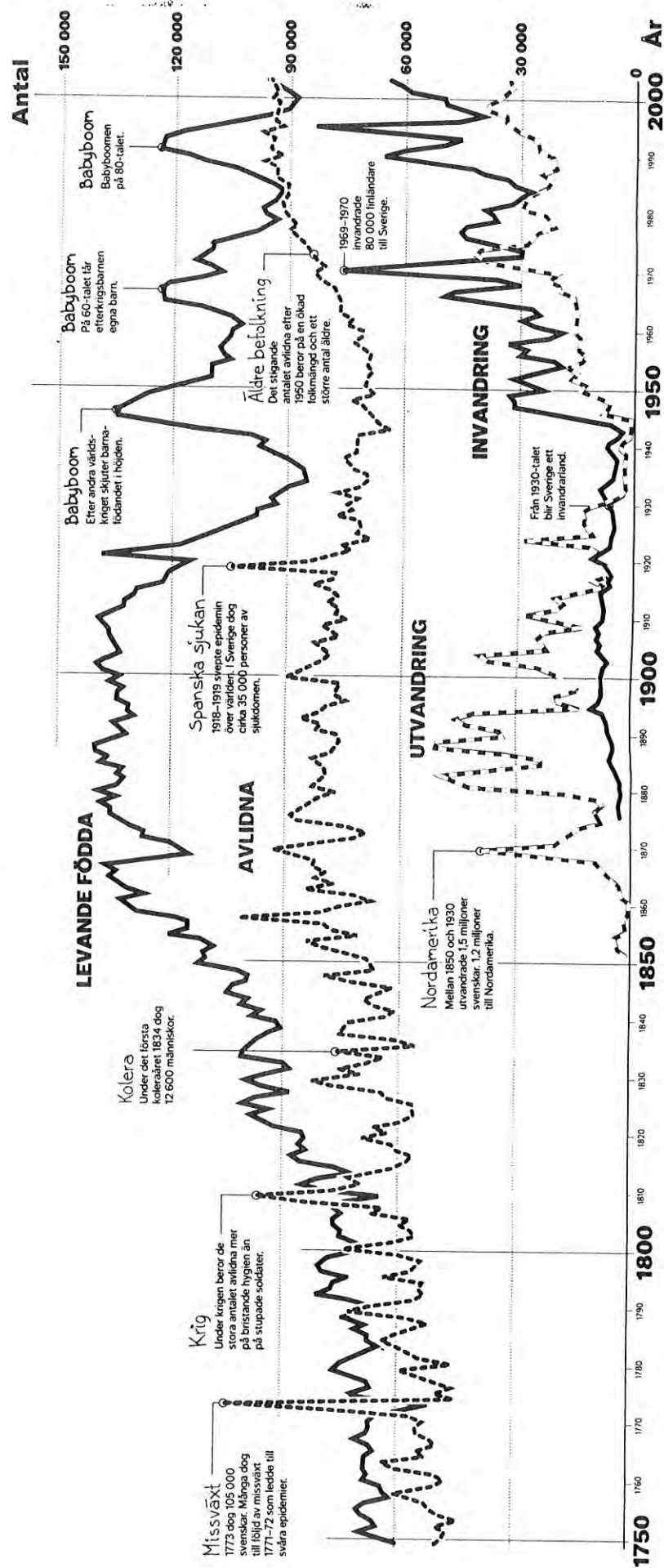
30. För hur många yrkesgrupper ökade såväl antalet anställda kvinnor som antalet anställda män från 1999 till 2004?

- A 4
- B 7
- C 9
- D 12

31. För vilken yrkesgrupp var skillnaden mellan kvinnor och män minst när det gäller medellön respektive antalet anställda 2004?

- A Skötare respektive underläkare
- B Sjuksköterska respektive hantverkare
- C Skötare respektive hantverkare
- D Sjuksköterska respektive underläkare

Befolkningsförändringar i Sverige

Antalet levande födda och avlidna samt antalet ut- och invandrare under perioden 1750-2004. Därutöver anges olika händelser som påverkat befolkningsutvecklingen.

Uppgifter

32. Vilken händelse sammanföll med att antalet avlidna översteg antalet levande födda med cirka 50 000 personer?

- A Missväxt
- B Krig
- C Kolera
- D Spanska sjukan

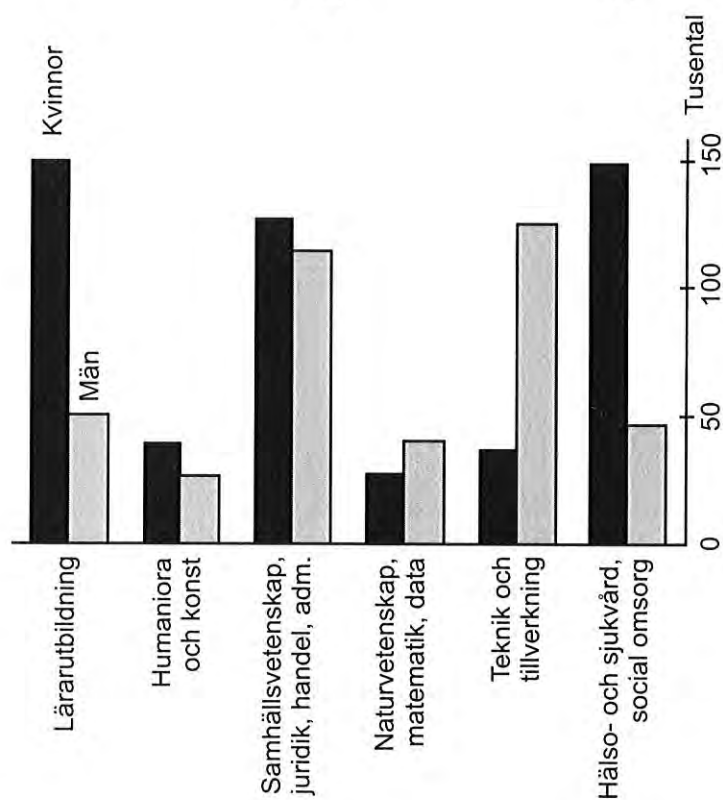
33. År 1750 uppgick Sveriges befolkning till cirka 1,8 miljoner och 2004 till 9,0 miljoner. Hur stor andel av befolkningen avled 1750 respektive 2004?

- A 1 respektive 5 procent
- B 3 respektive 1 procent
- C 3 respektive 10 procent
- D 10 respektive 5 procent

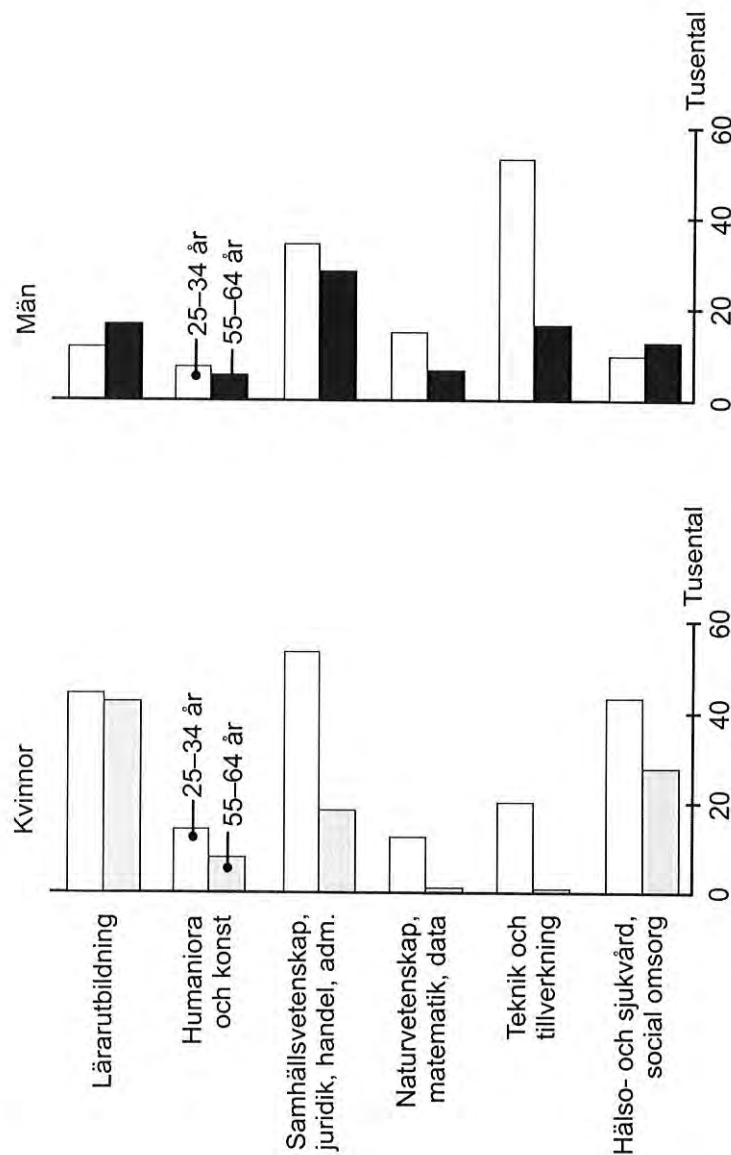
34. Identifiera den av de tre babyboomerna som vid sin kulmen innebar flest levande födda. Hur många fler var de levande födda vid denna tidpunkt jämfört med tio år tidigare?

- A 20 000
- B 30 000
- C 40 000
- D 50 000

Utbildningsinriktningar bland högtbildade

Antalet högtbildade¹ svenskar 25–64 år, fördelat på utbildningsinriktning och kön, 2006.

Antalet högtbildade¹ svenskar i åldersgrupperna 25–34 år och 35–64 år, fördelat på utbildningsinriktning och kön, 2006.

¹ Som högtbildad definieras här en person med en eftergymnasial utbildning på minst tre år.

Uppgifter

35. Hur många fler kvinnor än män i åldern 55–64 år hade läro- utbildning?

- A 2 000
- B 26 000
- C 33 000
- D 102 000

37. Hur många kvinnor i åldern 35–54 år hade utbildningsinrikt- ningen samhällsvetenskap, juridik, handel, administration?

- A 55 000
- B 75 000
- C 105 000
- D 125 000

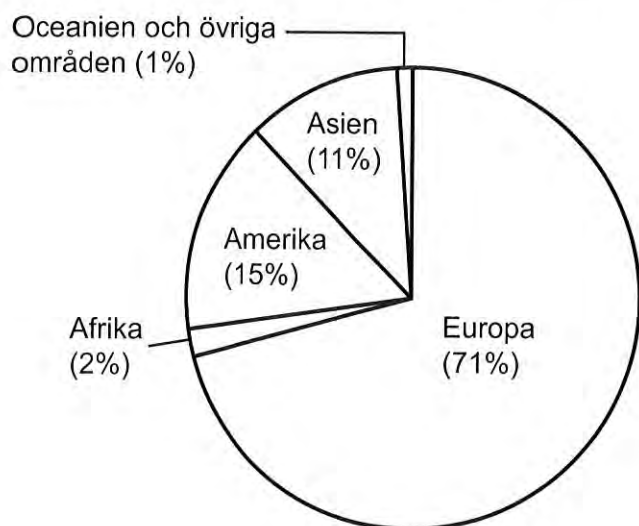
36. Vilken utbildningsinriktning avses?

I åldersgruppen 55–64 år hade fler kvinnor än män denna inriktning. Bland männen fanns det fler 25–34-åringar än 55–64-åringar med inriktningen.

- A Läroutbildning
- B Humaniora och konst
- C Samhällsvetenskap, juridik, handel, adm.
- D Hälso- och sjukvård, social omsorg

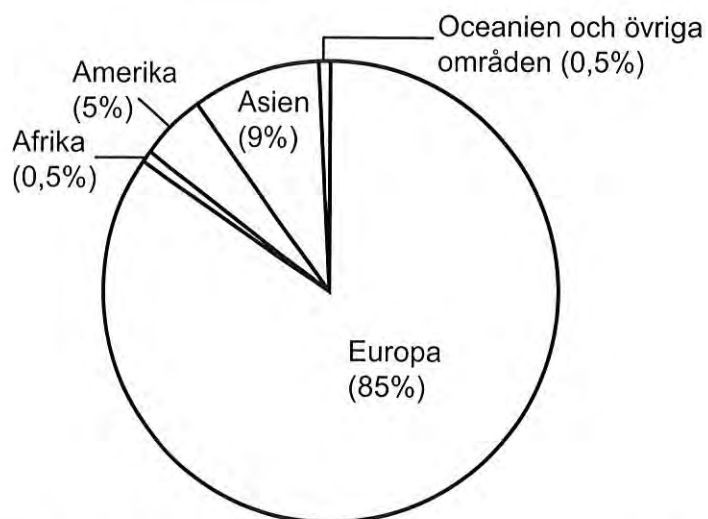
Export och import av varor

Totalt: 757 075 miljoner kr

Värdet av Sveriges varuexport januari–november 2003, procentuellt fördelat på världsdelar.

Totalt: 617 986 miljoner kr

Värdet av Sveriges varuimport januari–november 2003, procentuellt fördelat på världsdelar.

Uppgifter

38. Hur många procent större var värdet av Sveriges export jämfört med värdet av Sveriges import?

- A 15 procent
- B 25 procent
- C 80 procent
- D 120 procent

39. Hur mycket större var värdet av Sveriges export till Amerika jämfört med värdet av Sveriges import från Amerika?

- A 55 000 miljoner kr
- B 62 000 miljoner kr
- C 75 500 miljoner kr
- D 82 500 miljoner kr

40. Den del av Sveriges Asienexport som gick till När- och Mellanöstern hade ett värde av cirka 17 800 miljoner kronor. Hur stor andel av Asienexportens värde stod exporten till När- och Mellanöstern för?

- A 8 procent
- B 15 procent
- C 20 procent
- D 30 procent

BLANKSIDA. INGÅR EJ I PROVET.

Provpass 5

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del o

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordkundkap), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. alarmerande

- A aggressiv
- B avskräckande
- C oroande
- D provocerande
- E uppfordrande

2. stomi

- A lugnande preparat
- B magkatarr
- C missbildning
- D kirurgisk öppning
- E muskelstelhet

3. hänföras

- A bli lurad
- B upplysas
- C förtjas
- D förvirras
- E bli bortförd

4. grynna

- A boplatz för djur
- B litet grund
- C hästsele
- D sagoväsen
- E kokkärl

5. utfästelse

- A tomt hot
- B kungligt valspråk
- C orimligt krav
- D avslöjande
- E offentligt löfte

6. förefalla

- A tyckas
- B tolka
- C anta
- D inträffa
- E påstå

7. schablonmässigt

- A invariant och mekaniskt
- B snabbt och fartfyllt
- C lugnt och rogivande
- D kortfattat och sakligt
- E stelt och behärskat

8. pittoresk

- A storslaget praktfull
- B välordnad
- C behagligt stillsam
- D gammaldags
- E charmigt idyllisk

9. repertoar

- A övningstillfälle
- B privat loge
- C scen
- D återutsändning
- E programutbud

10. seraf

- A ängel
- B demon
- C furste
- D krigare
- E trollkarl

Bok om Karibien

En bok om Karibiens nutidshistoria är ett vanskligt projekt, eftersom Karibien utgör och tillhör så många olika kulturella, historiska och ekonomiska kretsar.

I boken *On the move. The Caribbean since 1989* utgår Alejandra Bronfman från att Karibien associeras till en historielös plats bortom modernitetens vinningar, vilket inbegriper föreställningar om Haiti fångat i våldscykler, Kuba fast i 1950-talet, Jamaica fast i ganjarökande och rastafari samt en rad små idylliska fridsamma öar som semestermål. Detta får väl stå för henne och med boken tycks hon vilja göra något åt den kunskapsbrist som följer av dessa förenklingar genom att göra några nedslag i ett par karibiska staters nutidshistoria.

Omslaget med en fullriggare provocerar mig genom att associera till piratmyter i populärkulturen eller till kolonialismens skepp. Titeln irriterar mig också. "På väg" är en intetsägande titel som syftar på författarens försök att konstruera en ram för sin framställning genom att fokusera på cirkulation av fyra saker: människor, kapital, droger och information. Varför hon valt just dessa aspekter och hur

de flödar är inte helt begripligt. Det finns inte heller något övergripande resonemang eller analys, men det skulle förmodligen bli ett för omfattande projekt.

Bronfman är historiker och vill inte spekulera i vart Karibien skulle vara på väg, utan är snarare ute efter att sätta in några nutida globaliserade företeelser i deras lokalhistoriska sammanhang. För att göra detta måste man naturligtvis gå betydligt längre tillbaka än de senaste 20 årens utveckling, vilket Bronfman också gör.

Det är en lättillgänglig bok med många intressanta bitar bakgrundsinformation beträffande olika strategier för att överleva och utvecklas, till exempel den haitiska migrationen till USA, Kubas anpassning och specialisering av ekonomin samt Jamaicas olika politiska och drogpolitiska turer. Intressant är också det sista kapitlet om Internets betydelse för flera öar, varav några också spelat en omdiskuterad roll i bankvärlden och som spel- och casinowebsiteplatser.

MARIA BERGSTRAND

Uppgifter

11. Vad i Bronfmans bok är recensenten kritisk till?

- A Det i huvudsak populärkulturella perspektivet.
- B Ointresset för Karibiens möjliga framtid.
- C Avsaknaden av förklaringar till bokens upplägg.
- D De generaliserande slutsatserna om Karibien.

12. Vad verkar vara Bronfmans huvudsakliga syfte med boken?

- A Att lyfta fram Karibiens mångskiftande nutidshistoria.
- B Att lyfta fram globaliseringens positiva inverkan på Karibien.
- C Att lyfta fram det gemensamma i Karibiens nutidshistoria.
- D Att lyfta fram även mindre smickrande detaljer om Karibien.

Klimat och vetenskap

Det talas och skrivs mycket om de pågående klimatförändringarna och växthuseffekten. Extrema vädersituationer i form av skyfall, stormar och värmeböljor väcker många frågor om vart klimatet är på väg. Oron kryddas av larmrapporter om ökade koldioxidhalter i luften och stigande havsnivåer. Riktigt hur illa det är ställt med klimatet är det kanske inte någon som vet, men det pågår ständigt forskning världen över för att komma underfund med vad som orsakar klimatförändringarna. Forskningen är viktig för att man ska kunna bygga upp beredskap och minska skadeverkningarna.

Det finns många aktörer på såväl nationell som internationell nivå som bidrar till arbetet med klimatforskningen. Lantmäterier bildar, genom dataleveranser från Swepos, det svenska rikstäckande geodetiska referensnätet. Det vetenskapliga syftet är att genom kontinuerliga registreringar från GPS-satelliterna bestämma jordskorpan deformationer i plan och höjd. Det praktiska syftet är att vara ett stödsystem som förbättrar prestanda för svenska användare av GPS.

Geodetiska observationer är en viktig pusselbit i studierna av klimatförändringarna. De kan bidra till bestämningen av havsnivåns höjning.

Landhöjningen har studerats vetenskapligt i snart 300 år, men det är först under de senaste 100 åren som man

förstått påverkan från inlandsisen.

Havsnivån låg ganska stilla fram till mitten av 1800-talet. Efter industrialismens intåg har det skett en långsam höjning av havsnivån. Nu ligger höjningen på drygt en millimeter om året. Landhöjningen har dock en kompenserande effekt. Skånska väst- och sydkusten samt Hanöbukten tillhör de områden som kan drabbas värst av stigande havsnivå eftersom det inte pågår någon landhöjning där.

Vid klimatforskning är det viktigt att kunna bestämma havsnivåns höjning med så stor noggrannhet som möjligt. För att få fram korrekta värden måste hänsyn tas till jordskorpan rörelser och man måste korrigera mätningarna av vattenståndet mot landhöjningen. Detta sker exempelvis genom upprepade GPS-mätningar på permanenta referensstationer.

– Det krävs långa mätserier, minst 30–40 år, för att man ska kunna fastslå att en förändring har skett och hur stor den är. Därför är det viktigt att vi fortsätter samla in data som är relevanta för klimatet, säger Martin Lidberg vid Lantmäteriets geodesienhet.

BRITT-LOUISE MALM

Uppgifter

13. Hur utförs de mätningar som texten beskriver?

- A Observationer upprepas och jämförs över tid.
- B Stickprov samlas in och bildar underlag för prognoser.
- C Avvikelse registreras och dokumenteras.
- D Genomsnitt beräknas och omvandlas därefter till längre mätserier.

14. Vad kan man konstatera om de geodetiska observationer som texten beskriver?

- A De ger på sikt svar om orsaken till klimatförändringarna.
- B De utgör en svensk teknik som nu fått ny uppmärksamhet.
- C De ger en säkrare bild av utsläppen av växthusgaser.
- D De utgör exempel på praktiskt vetenskapligt samarbete.

Hur börja jobba igen?

FRÅGA: Hur lägger jag bäst upp min återgång till arbete efter två års sjukskrivning? Vad har jag för alternativ? Vill helst inte arbetsträna på min nuvarande arbetsplats.

SVAR: Nu när jag skriver detta svar har regeringens proposition om rehabiliteringskedjan just kommit – förändringar kan komma att ske efter den 1 juli 2008.

När man startar en återgång i arbete bör man först ta ställning till följande: Ska återgång i arbete ske hos befintlig arbetsgivare? Med ordinarie arbetsuppgifter? Med tillfälligt andra? Med varaktigt andra?

Om det sker hos annan arbetsgivare – ska målet vara att återgå till den befintliga eller inte? Hur ska då anställningen i det senare fallet avslutas?

Den inledande planeringen ska ske i samverkan med Försäkringskassan, då det är den som bedömer rätten till och typ av ersättning. De beslutar om du ska börja arbetsträna med rehabpeng eller om det finns arbetsförmåga att starta direkt, och då är det partiell sjukskrivning med sjukpenning som blir aktuellt.

Till sin hjälp för att fatta beslutet behöver Försäkringskassan information om din medicinska status från din läkare. Det är därför att rekommendera att din handläggare kallar till ett avstämningsmöte.

Jag föreslår att följande parter medverkar: du själv, din chef/arbetsgivarrepresentant, Försäkringskassan, din läkare och eventuellt någon annan som du kan vilja ha med, t.ex. facklig representant eller en vän. Har du gått hos en beteendevetare under din rehabilitering kan det vara lämpligt att även denna resurs medverkar.

Inför avstämningsmötet kan du även prata med din arbetsgivare om dina önskemål om arbetsuppgifter etc. Det som ni ska ta ställning till vid mötet är om återgången i arbete ska inledas med deltidssjukskrivning eller arbetsträning.

Arbetsträning innebär att den försäkrade kan få hjälp med de arbetsmoment hon eller han inte klarar av och att någon annan utför de resterande arbetsuppgifter som normalt utförs under en dag men som den försäkrade inte orkar med.

En arbetsträning startar oftast med 10 timmar per vecka, dvs. 2 timmar om dagen. Om det inte är så att du har en extremt lång resväg är det att rekommendera att direkt starta med femdagarsvecka så att du med en gång börjar träna kroppen och hjärnan på att skapa rutiner.

Detta pågår vanligtvis under några veckor. Det följs då oftast av ett nytt avstämningsmöte, och om det är läge: friskskrivning.

Det är då oftast en friskskrivning på 25 procent som blir aktuell.

Sedan fortsätter det på det här sättet löpande, där beslut om friskskrivning på nästa nivå oftast tas gemensamt på ett avstämningsmöte.

I de ärenden som jag har arbetat med där sjukskrivningsorsaken varit utmattningssyndrom, har det från arbetsträningens första dag till 100 procent frisk löpt cirka 12 månader. Det är en process som behöver få ta tid så att kroppen och knoppen hänger med.

ANNA SPORRONG

Uppgifter

15. Vilket beslut ska enligt texten fattas innan den sjukskrivne återgår i arbete?

- A Ett beslut om huruvida den sjukskrivne ska träna med andra sjukskrivna.
- B Ett beslut om huruvida den sjukskrivne ska byta arbetsuppgifter och/eller arbetsplats.
- C Ett beslut om hur den fortsatta medicinska rehabiliteringen av den sjukskrivne ska gå till.
- D Ett beslut om vilken typ av ekonomisk ersättning den sjukskrivne kan kräva.

16. I vilken situation kan det enligt texten bli aktuellt för en person att återgå i arbete genom deltidssjukskrivning?

- A När personen till en början behöver hjälp med vissa arbetsmoment.
- B När personen redan till en början har viss arbetsförmåga.
- C När personen ännu har behov av medicinsk vård.
- D När personen fortfarande behöver arbetsträning.

I köttbullslandet

Hur och varför har viss mat kommit att konstrueras som specifikt svensk? Detta är den övergripande frågeställningen i Jonathan Metzgers avhandling *I köttbullslandet: Konstruktionen av svenskt och utländskt på det kulinariska fältet*. Metzgers avhandling kan relateras såväl till ett ökande intresse för konsumtionsforskning i allmänhet som till ett ökande intresse för forskning om mat. Konsumtionsforskningen har på senare år fått ett tydligt genombrutt i Sverige, något som till stor del kan kopplas till en stark forskningsmiljö vid ekonomisk-historiska institutionen vid Stockholms universitet, den institution där Metzgers avhandling också försvarats. När det gäller forskning om mat har denna dock traditionellt haft sin kanske starkaste koppling till etnologi, där exempelvis den legendariske lundaprofessorn Nils-Arvid Bringéus haft stort inflytande.

Det måste påpekas att Metzgers avhandling, trots en lättillgänglig titel, inte är någon populärvetenskaplig lättviktare, byggd på anekdotisk grund. Snarare är det fråga om en noggrann närläsning och dekonstruktion av i Sverige publicerade kokböcker med hjälp av en teoretiskt tämligen väl underbyggd begreppsapparat. I centrum för undersökningen står relationen mellan diskurser och ideologier kopplade till konstruktionen av det nationella.

Undersökningen omfattar, enligt syftesförklaringen, perioden 1900–1970, vilket dock inte hindrar Metzger från att utsträcka sin läsning till även betydligt äldre kokböcker, i uttalat syfte att presentera en "förhistoria". Det huvudsakliga material Metzger tittar på har dock gjorts mer hanterligt genom att det mestadels är sådana kokböcker vars titlar uttalat anknyter till någon form av nationalitet som kommit ifråga, kompletterat med "ett knappt tiotal kokböcker", vilka "inkluderas på grund av deras djupa inflytande på svensk kokkonst". Totalt uppgår materialet till en bra bit över 100 böcker.

En av de första saker man slås av när man läser *I köttbullslandet* är att en stor del av fokus ligger på konstruktionen av det "andra". Faktiskt utgör den del av boken som sysselsätter sig med "svensk" mat den mindre delen av avhandlingen. Metzger visar dock med eftertryck att detta inte är en fråga om bristande fokus, utan om att det "andra" är en avgörande del av konstruktionen av det "svenska".

Att kokböcker som uttalat skildrar "icke-svensk" matlagning inte är något senkommet fenomen visar Metzger med eftertryck. Redan 1664 publicerades en kokbok om *Then frantzöske-kocken och pasteybakaren*, vilken Metzger visar sannolikt är en översättning av en drygt tio år tidigare

i Frankrike publicerad kokbok, vilket därigenom också visar på en lång tradition av att översätta utländska kokböcker till svenska. Jan-Öyvind Swahn har visat att det inte endast handlade om att läsa om utländska mattraditioner; flera svenska kokboksklassiker, såväl Cajsa Warg som Hagdahls kokbok, byggde till stor del på en i huvudsak fransk tradition. Längre var det också det franska som stod i fokus, när utländsk kokkonst omtalades. Vanligen signalerade det "franska" att det var fråga om ett kulinariskt raffinemang. Cecilia Waerns intressanta och mycket narrativa *Italiens mat* från 1915 markerar det italienska kökets inträde på "det kulinariska fältet" som en symbol för det rustika, autentiska och lite bohemiska köket. Av Metzgers kartläggning framgår att andra "icke-svenska" mattraditioner visserligen inte verkar vara okända, men att de inte behandlas i någon större utsträckning förrän framemot 1950-talet, då de ofta får tjäna som symboler för det exotiska eller "överexotiska". Ett specialfall är förhållandet till det amerikanska köket, som i kokböckerna kan beskrivas som ett kök utan traditioner men också ses som en representant för det moderna – på gott och ont.

Redan i avhandlingens prolog signalerar Metzger att en ambition är att undersöka länkningarna mellan förändringarna i kokböckerna och övergripande ideologiska förskjutningar i samhället. Men de förklaringar han erbjuder till det vidgade intresset för "icke-svenska" mattraditioner rör sig även utanför det ideologiska fältet. I huvudsak är det tre förklaringsmodeller som erbjuds: Den första betecknar Metzger som "vidgade vyer" och den handlar om att svensken i gemen under efterkrigstiden fick en ökad och "mer nyanserad" omvärldskännet – till stor del kopplad till ökat resande. Denna förklaring har kanske varit den vanliga att möta till detta fenomen, och understryks också i samtida kokböcker. Som Ria Wägner formulerar det i *Med Ria vid TV-spisen* handlar det om att man vill ge exempel på "utländsk mat som det är roligt att pröva efter utlandsresor". Man skulle kunna se det som att återskapandet av de kulinariska upplevelserna fungerade som en nyckel till att återuppleva resorna.

De två övriga modellerna kopplar starkt till nationsbegreppet, där den ena ser ett nationellt tänkande med stark territoriell koppling som förhärskande efter andra världskriget, medan den andra beskriver en ideologisk internationalism, där solidariteten med andra länder är viktig – och då naturligtvis ett intresse för dessa länders mattradition blir en viktig ingång.

En viktig förändring som Metzger identifierar är hur de "icke-svenska" köken retoriskt presenteras för läsarna, där

analysen pekar på att retoriken från 1960-talet i allt högre grad betonar autenticitet och tradition, medan de flesta hänvisningar till receptens anpassning till "svensk smak" lyser med sin frånvaro från och med denna tid.

Konstruktionen av den "icke-svenska" maten bildar det bollplank emot vilket Metzger menar att det "svenska" köket eller mattraditionen hela tiden förhåller sig. I bokens enligt min mening intressantaste kapitel, "Svenska kulinariska ikoner", analyseras hur begreppet "husmanskost" brukas, tolkas och omtolkas över tid, liksom det "typiska" smörgåsbordet. Avhandlingstitelns köttbullar dyker i alla fall upp på Tore Wretmans smörgåsbord, även om de annars lämnat få avtryck i boken. Tore Wretman

tar – välförtjänt – ganska stor plats i detta kapitel och Metzger visar övertygande hur Wretmans uttalade ambition att "rädda" en gammal svensk traditionsrik matlagningskonst i minst lika hög grad handlade om "The invention of tradition".

Som helhet är Metzgers avhandling en imponerande odysse genom farvatten som tidigare endast sparsamt kartlagts. Det finns knappast anledning att ifrågasätta de övergripande slutsatser som presenteras i avhandlingen, även om det finns en del områden där analysen befinner sig på kanske lite väl djupt vatten.

FREDRIK BJÖRK

Uppgifter

17. Vad framgår av den "förhistoria" som Metzger presenterar i sin avhandling?

- A Att "svenska" och "icke-svenska" mattraditioner påverkat och inspirerat varandra genom historien.
- B Att frågan om mattraditioners nationella ursprung sällan uppmärksammas i äldre tiders kokböcker.
- C Att utländska mattraditioner via kokböcker har förmedlats till svenska läsare under flera hundra år.
- D Att mattraditionerna i Sverige och Frankrike fick sin nuvarande form under ungefär samma tidsperiod.

18. Hur använder Metzger "icke-svensk" matkultur i sina analyser?

- A Som en prolog.
- B Som en förklaringsfaktor.
- C Som ett föredöme.
- D Som ett jämförelseobjekt.

19. Vad är enligt texten ett av syftena med Metzgers avhandling?

- A Att utforska hur välfärdssamhället präglat och format mattraditionen i Sverige.
- B Att undersöka i vilken mån nya tankeströmningar i samhället avspeglar sig i kokböckerna.
- C Att visa att mattraditionen i Sverige har äldre historiska rötter än de flesta tror.
- D Att jämföra Sverige och andra länder i fråga om intresset för mat från främmande länder.

20. Vad framhåller recensenten beträffande Metzgers avhandlingsämne?

- A Att det ryms inom ett forskningsfält som just nu är på frammarsch.
- B Att det avspeglar svenska folkets ökade intresse för omvärlden.
- C Att det är ett uttryck för ambitionen att göra forskning mera populärt.
- D Att det är intressant också för en stor del av allmänheten.

21. Förskolan i Sverige omfattar barn från ett års ålder och ____ första steget i ett långsiktigt utbildningssystem. Trots lång förskoletradition och en i stort sett total ____ av förskolan har vi idag endast begränsad kunskap om dess effekter på barns lärande.
- A beskriver – privatisering
 - B behandlar – bedömning
 - C tar – omsorg
 - D utgör – utbyggnad
22. Han är en av landets mest begåvade filmare. Dokumentären om J. väcker beundran – och undran. En filmare kan välja ____ sin dokumentär, men de filmade kan också vilseleda filmaren.
- A perception för
 - B att skildra
 - C vinkling på
 - D att vilseleda
23. Inget säljer lösa blad som en fast tronföljarförbindelse. Kvällspressens scoop mitt under huvudstadens sportlovsvecka, när de ordinarie hovreportrarna tillfälligt tappat kontakten med sina ____, kom som en välsignelse för båda kvällstidningarna. Och inte bara för dem, förresten; det var inte lätt att skilja storstadens alla ____ åt dagen efter den ____ förlovningen.
- A turturduvor – pamfletter – annonserade
 - B bevakningsobjekt – löpsedlar – tillkännagivna
 - C tronarvingar – sensationer – bordlagda
 - D nyhetsförmedlare – publikationer – tillkommande
24. I ett särskilt avsnitt av den svensk-norska renbeteskonventionen, Lappkodicillen, ____ därför, till gagn för renägarna, rätten att bedriva renskötsel på samma gränsöverskridande sätt som tidigare, oavsett på vilken sida av gränsen de ansågs ha sin ____.
- A stadfästes – hemvist
 - B bestreds – jukk
 - C förvisades – hjord
 - D reducerades – rätt

25. Vad gjorde Adam och Eva när de hade bitit i äpplet? Just det, de klädde på sig. Och på den tiden var det skinn som gällde, egenhändigt ____, tuggat med spott. Den metoden slipper vi idag.
- A garvat
 - B fällt
 - C patinerat
 - D kardat
26. Förutom sina akademiska åtaganden var Stobaeus också en ____ läkare, som behandlade fattiga och sjuka på sin privata mottagning och gav dem gratis medicin. Även om Ramlösa brunn ursprungligen ____ av Stobaeus tidigare handledare Döbelius, var det Stobaeus som gjorde brunnen populär som kurort. På äldre dagar använde han brunnen för att behandla sina egna ____; bland annat migrän och ryggbesvär.
- A kompetent – inrättades – klienter
 - B empatisk – framställdes – krämpor
 - C botfärdig – grundades – patienter
 - D hängiven – etablerades – åkommor
27. Den avgörande invändningen mot D's framställning är dock att han ____ att nämna att det inte fanns någon diskrepans mellan grundprincipen i landets utrikespolitik och det viktiga militära fredssamarbetet med de allierade.
- A föregriper
 - B utger sig för
 - C förbehåller
 - D underlåter
28. En stor del av denna forskning är grundforskning, inriktad på psykiska företeelser och beteenden utan hänsyn till vilken praktisk nytta man kan ha av forskningsresultaten. Men i motsats till detta finns också en omfattande målforskning, inriktad på ____ i olika livssituationer.
- A enkäter och observationer
 - B tillämpning av vetandet
 - C utbyte av kunskap
 - D hypotetiska resonemang

29. Civil olydnad i allmänhet är ett välkänt fenomen. Det finns ____ en vanlig missuppfattning om att civil olydnad skulle vara mer berättigad då den som agerar följer sitt samvetes röst. Men ett gott samvete är aldrig någon ____ för riktigt handlande. Jag har ingen rätt att hänvisa till att det jag gjorde *kändes* rätt, om det jag gjorde var djupt omoraliskt.
- A emellertid – garant
 - B dessvärre – ersättning
 - C likväl – ursäkt
 - D sålunda – försäkring
30. Kompostering sker när organiskt material bryts ned av luftens syre. Det är en så kallad ____ process.
- A eutrof
 - B mykologisk
 - C aerob
 - D oxymoron

Högskoleprovet 2011-10-29 – Facit

Provpas 2 (= DYS 1) Kvantitativ del	Provpas 3 (= DYS 2) Verbal del	Provpas 4 (= DYS 3) Kvantitativ del	Provpas 5 (= DYS 4) Verbal del
1 B	1 E	1 A	1 C
2 C	2 C	2 A	2 D
3 D	3 A	3 D	3 C
4 C	4 B	4 C	4 B
5 C	5 A	5 A	5 E
6 A	6 A	6 C	6 A
7 D	7 C	7 D	7 A
8 D	8 B	8 C	8 E
9 C	9 C	9 B	9 E
10 B	10 C	10 C	10 A
11 A	11 B	11 D	11 C
12 B	12 D	12 A	12 A
13 B	13 C	13 C	13 A
14 C	14 B	14 B	14 D
15 D	15 C	15 D	15 B
16 A	16 A	16 B	16 B
17 A	17 B	17 B	17 C
18 A	18 C	18 A	18 D
19 D	19 A	19 D	19 B
20 C	20 D	20 A	20 A
21 B	21 D	21 A	21 D
22 A	22 A	22 B	22 C
23 D	23 A	23 A	23 B
24 E	24 C	24 E	24 A
25 C	25 D	25 B	25 A
26 A	26 A	26 B	26 D
27 A	27 B	27 C	27 D
28 D	28 A	28 D	28 B
29 A	29 B	29 D	29 A
30 B	30 C	30 B	30 C
31 D	31 D	31 A	31 D
32 C	32 D	32 A	32 B
33 B	33 D	33 B	33 A
34 B	34 C	34 D	34 C
35 D	35 A	35 B	35 B
36 C	36 B	36 B	36 D
37 D	37 C	37 A	37 A
38 B	38 C	38 B	38 C
39 D	39 A	39 D	39 D
40 C	40 B	40 C	40 B

Provpas 1 ingår ej! (Utpövningspas)

Inom parentes anges vilket provpas som gäller för dem som gjort provet för dyslektiker eller
 svårskadade t.ex. (= DYS 1).

Kvantitativ del högskoleprovet 2011-10-29

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0–16	0.0	791	1.9	1.9
17–18	0.1	898	2.2	4.1
19–20	0.2	1 371	3.3	7.5
21–22	0.3	1 867	4.6	12.0
23–24	0.4	2 138	5.2	17.2
25–26	0.5	2 379	5.8	23.1
27–28	0.6	2 406	5.9	28.9
29–31	0.7	3 468	8.5	37.4
32–34	0.8	3 410	8.3	45.7
35–37	0.9	3 155	7.7	53.4
38–40	1.0	3 005	7.3	60.7
41–43	1.1	2 745	6.7	67.4
44–46	1.2	2 548	6.2	73.7
47–49	1.3	2 277	5.6	79.2
50–53	1.4	2 563	6.3	85.5
54–57	1.5	2 042	5.0	90.5
58–61	1.6	1 542	3.8	94.2
62–64	1.7	866	2.1	96.3
65–67	1.8	657	1.6	97.9
68–70	1.9	420	1.0	99.0
71–80	2.0	422	1.0	100.0
		40 970	100.0	

Medelvärde = 0.92

Standardavvikelse = .46

Verbal del högskoleprovet 2011-10-29

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0–17	0.0	593	1.4	1.4
18–20	0.1	980	2.4	3.8
21–22	0.2	1 039	2.5	6.4
23–24	0.3	1 424	3.5	9.9
25–27	0.4	2 536	6.2	16.0
28–30	0.5	3 045	7.4	23.5
31–33	0.6	3 222	7.9	31.3
34–36	0.7	3 308	8.1	39.4
37–39	0.8	3 331	8.1	47.5
40–42	0.9	3 278	8.0	55.5
43–45	1.0	3 007	7.3	62.9
46–48	1.1	2 734	6.7	69.6
49–51	1.2	2 524	6.2	75.7
52–54	1.3	2 226	5.4	81.1
55–57	1.4	1 906	4.7	85.8
58–60	1.5	1 639	4.0	89.8
61–63	1.6	1 335	3.3	93.1
64–66	1.7	1 084	2.6	95.7
67–69	1.8	774	1.9	97.6
70–72	1.9	517	1.3	98.9
73–80	2.0	468	1.1	100.0
		40 970	100.0	

Medelvärde = 0.92

Standardavvikelse = .46

Högskoleprovet 2011-10-29

Fördelningstabell

Tabell som visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare som uppnått respektive normerad poäng på hela högskoleprovet.

Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0.0	76	.2	.2
0.1	386	.9	1.1
0.2	824	2.0	3.1
0.3	1 375	3.4	6.5
0.4	1 957	4.8	11.3
0.5	2 471	6.0	17.3
0.6	3 142	7.7	25.0
0.7	3 493	8.5	33.5
0.8	3 705	9.0	42.5
0.9	3 709	9.1	51.6
1.0	3 720	9.1	60.7
1.1	3 435	8.4	69.1
1.2	3 121	7.6	76.7
1.3	2 675	6.5	83.2
1.4	2 184	5.3	88.5
1.5	1 716	4.2	92.7
1.6	1 237	3.0	95.7
1.7	828	2.0	97.8
1.8	535	1.3	99.1
1.9	255	.6	99.7
2.0	126	.3	100.0
	40 970	100.0	

Medelvärde = 0.94

Standardavvikelse = .40